

GlobID - Research on Globalization and Industry Dynamics
Nationaløkonomisk Institut
Handelshøjskolen Aarhus Universitet
Frichshuset, Hermodsvej 22
8230 Aabyhøj, Denmark
<http://www.asb.dk/research/centresteam/teams/globid.aspx>

”Made in Denmark” anno 2050

Virksomhedens Betydning for Globaliseringen

Projektet støttes af TUBORGFONDET

Projektpræsentation

"Made in Denmark" anno 2050

Virksomhedens Betydning for Globaliseringen

Verdens økonomiske tyngdepunkt flytter sig – væk fra Europa, og globaliseringens spilleregler fastslår, at man skal kunne sælge for at kunne købe, således at kun deltagere vinder, mens tilskuere taber. At Danmark med begrænset industriel base, med geografisk randplacering og uden råstoffer har kunnet opnå, og indtil nu opretholde, sin status som en af verdens rigeste økonomier med høj levestandard, velfærd og tryghed er i sidste instans kun muligt på grund af erhvervslivets evne og villighed til handel med omverdenen, dvs. deltagelse i globaliseringen. Men intet garanterer, at dette nødvendigvis vil fortsætte i fremtiden. Hvis Danmark fortsat skal være en succesfuld deltager i globaliseringen, er mere viden om, hvad der skaber vindere og tabere i globaliseringen, nødvendig.

Spørgsmålet er ikke længere: "Hvad er globaliseringens årsager og konsekvenser?" men snarere: "Hvordan sikrer vi, at Danmark også i fremtiden deltager i globaliseringen?"

Danmark har mere end en kvart million virksomheder. Dog er kun godt 5% i dag eksportaktive, og antallet er faldende. Alligevel vokser Danmarks samhandel med omverdenen, og de 100 største eksporterende virksomheder klarer cirka 50% af den samlede danske eksport. Men grundlæggende viden om, hvad der udmærker de eksportaktive virksomheder, dvs. hvad der rent faktisk er succeskriterier for, at et land bliver en velperformende handelsnation, findes kun i begrænset omfang. Projektet foretager derfor omfattende teoretiske og empiriske analyser, som leverer fundamental viden omkring virksomhedernes rolle i og evne til at skabe, forme og deltage i globaliseringen.

Danmarks forankring i den globale økonomi baserer sig på en begrænset gruppe af virksomheder

Begrænsninger i den tidligere 'Globaliseringsforskning'

Fra 1950 og frem til i dag er den globale samhandel mere end 20-doblet, og de fleste økonomer er enige om, at globaliseringen er en grundlæggende faktor bag økonomisk vækst. Den hidtidige forskning har for det første belyst globaliseringens årsager, som f.eks. teknologiske forandringer, nedbrydning af handelsbarrierer etc., og for det andet globaliseringens konsekvenser for f.eks. velfærd og beskæftigelse. Til gengæld er globaliseringens kerneprocess, nemlig den enkelte virksomheds beslutning om at eksportere dens varer, ydelser og viden, eller udflage hele eller dele af værdikæden gennem investeringer eller outsourcing, typisk blevet betragtet som en "black box". Traditionelle teorier har fokuseret på at afbilde handel mellem lande uden hensyn til de bagvedliggende virksomheder, og udviklingen har indtil for nylig ikke været i stand til at belyse virksomhedernes heterogenitet mht. produktivitet og eksportevne. Disse begrænsninger inden for disciplinen International Økonomi har ført til en parallel forskningsgren 'International Business', som undersøger virksomheder og branchers internationale udvikling. Denne tilgang er imidlertid ofte baseret på et begrænset datagrundlag, hvilket er problematisk i relation til udvikling af generelle hypoteser og formulering af politiske tiltag.

Indtil for nylig var forskningen vanskeliggjort af dårlige data, mangel på eksisterende teorier og spredning over discipliner

Den konkurrencemæssigt 'flade' verden

Foruden begrænsninger i den traditionelle forskning har selve globaliseringsprocessen skiftet karakter i de seneste år. Selv om konkurrencepresset er blevet større med stigende åbenhed af de nationale økonomier, så er selve konkurrencevilkårene blevet mere ensartede. Traditionelle komparative fordele, som knytter sig til adgangen til produktionsfaktorer (f.eks. råstoffer og arbejdskraft), er ikke længere forbeholdt de virksomheder, som er gunstigt lokaliseret. I dag kan alle, også mindre og mellemstore virksomheder, lokalisere store dele af værdikæden i udlandet; f.eks. kan offshoring til Kina eller Indien udjævne ulemperne ved de høje lønninger på hjemmemarkedet.

I dag kan virksomheder lokalisere store dele af værdikæden i udlandet

Disciplinen International Business har på det seneste analyseret den konkurrencemæssigt "flade" verden, hvor adgang til enkelte fysiske ressourcer i stigende omfang er lige for alle, og påpeget, at det er forskning og innovationsevne, evnen til at kombinere disse ressourcer på en unik måde, som er afgørende (Teece et al., 1997). Parallelt hertil har fagområdet International Økonomi udviklet metoder og modeller, som muliggør analyser baseret på heterogene firmaer, hvor spredning i virksomhedernes produktivitet (f.eks. drevet af forskning og innovation) er afgørende for deres eksportmuligheder (Melitz, 2003). Disse modeller er i stand til at afbilde komplekse globaliseringsmekanismer, hvor succesfulde nationale og internationale virksomheder erstatter og fortrænger mindre produktive virksomheder.

Udviklingen har forskubbet balancen til fordel for forskning og innovationsevne som konkurrenceparameter

Projektets nyudviklede tilgang

De seneste års teoretiske og metodiske fremskridt sætter os i dag i stand til at kombinere den teoretiske og makro/meso-databaserede internationale økonomiske litteratur med den mikro- og casebaserede internationale business-forskning, og projektet medvirker derved til at nytænke centrale forskningsspørgsmål, f.eks.:

Nytænkning opnås ved at koble disciplinerne International Økonomi og International Business

- Årsager til forskelle i virksomheders produktivitet og eksportevne
- Betydningen af klynger og netværk i virksomheders internationalisering
- Learning og produktivitetsforøgelse som konsekvens af eksportaktivitet
- Valg og sekvensering af indtræden på forskellige eksportmarkeder
- Eksportmarkeders indvirkning på hjemmemarkedets industristruktur.

Projektet er etableret i et samarbejde mellem den ved Nationaløkonomisk Institut, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet, etablerede forskningsgruppe "Globalization and Industry Dynamics" (GlobID) og det nye Center for Development of Global Business (DoGE), Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Med afsæt i GlobIDs forskning (bl.a. det af Forskningsrådet for Samfund og Erhverv finansierede arbejde) er vi med dette projekt for første gang være i stand til at opstille modeller, hvor de enkelte virksomheders karakteristika mht. forskning, innovationsevne, produktgenskab mv. er i centrum. De i projektet nyudviklede modeltyper er i stand til at inkludere centrale elementer som:

GlobID-udviklede modeltyper vil øge realismen

- Determinanter for varer og serviceydelsers eksportpotentiale
- Interaktion mellem udenlandske og indenlandske producenter
- Forhold internt i virksomheden som påvirker eksportevne
- Virksomhedens livscyklus og læringsproces i et internationaliseringsforløb
- Rollen af vidensakkumulation og produktkvalitet i eksport.

Det danske datagrundlag giver unikke muligheder

Projektet kobler de nyeste teoretiske landvindinger sammen med detaljerede empiriske undersøgelser baseret på virksomhedsdata. Data til projektet kobler virksomheds- og individoplysninger. I international sammenhæng er der en stigende udbredelse og anvendelse af koblede individ- og virksomhedsoplysninger (jf. Bernard et al., 2007), men den detaljerigdom og dækningsgrad, som de danske data tillader, er enestående. Den forholdsvis lange tidsdimension og oplysningerne fra udenrigshandelsstatistikken – herunder virksomhedernes handel opdelt på otte-cifrede varekoder og indtræden på forskellige eksportmarkeder – er i særlig grad unikke faktorer for projektet.

Skabelsen af en af verdens mest detaljerede databaser om internationalisering

Under projektets gennemførelse bliver dette enestående fundament af data yderligere suppleres med nye genererede survey-oplysninger, således at også de teoretisk relevante organisatoriske og strategiske forhold i virksomheden kan belyses. Desuden sikrer projektets forankring ved GlobID, Nationaløkonomisk Institut, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet, betydelige synergieffekter, bl.a. pga. data-overlap til igangværende forskning i

Sammenspil af teorier og data sikrer det bedst mulige resultat

andre miljøer på Aarhus Universitet, herunder det af Tuborgfondet finansierede projekt om globaliseringens konsekvenser for arbejdsmarkedet.

Eksempler på metodisk tilgang

Startpunktet for de teoretiske fornyelser, som projektet generer, baseres på generelle ligevægtsmodeller af international sammenhandel med heterogene firmaer, som findes i disciplinen International Økonomi. I denne modeltype bliver handel mellem landene afbildet, således at eksportmarkeders til- og afgang er bestemte som model endogene variabler, og diverse spillover-kanaler, fortrængning, pris-effekter, ressourceforbrug (f.eks. arbejdskraft, kapital, told) etc. bliver kortlagt. Projektet bliver derved baseret på den nyeste teoretiske udvikling i kølvandet på Melitz (2003) og Bernard et al. (2003). Projektet fornyer de fundamentale modelspecifikationer ved at basere antagelser omkring eksportevne på de i projektet tilvirkede International Business forskningsresultater. Også de empiriske og økonometriske metoder i projektet bygger på den seneste tilgang i den empiriske forskning inden for International Økonomi. For eksempel er projektets analyse af danske virksomheders succes på forskellige eksportmarkeder baseret på såkaldte varighedsmodeller, hvor hazardraten (svarende til sandsynligheden for eksport-'failure'), og betydningen af forskellige destinations- og virksomhedsspecifikke faktorer kan afdækkes.

Baseret på state-of-the-art metoder

Via en fortsat kobling af teoretiske og empiriske metoder inden for International Økonomi og International Business er projektet i stand til at teste rivaliserende forklaringsmodeller for, hvad der bestemmer virksomheders eksportadfærd, og dermed give mulighed for teoretisk progression af international betydning.

Tester forklaringsmodeller

Et internationalt projekt

Som et centralt element bliver projektet gennemført i samarbejde med førende internationale forskere. De internationale deltagere bidrager som forskere, men også som medlemmer af en følgegruppe til projektet og vil således medvirke til at sikre projektets kvalitet og synlighed. Projektet skabe derved et hold af nogle af Europas mest fremtrædende forskere på området. Med deres respektive datatilgange - dog ikke med samme detaljeringsgrad som de danske data - skabes der en dimension på tværs af lande. Denne dimension er afgørende for undersøgelser omkring markedsinteraktion, konkurrence, læring og eksportevne, alt sammen forhold der i tidligere undersøgelser ikke er belyst tilstrækkeligt grundet mangelfulde data. Projektet analyser nogle af Danmarks største eksportmarkeder (Tyskland, Sverige og UK).

I tæt samarbejde med internationale forskere

Fokus på formidling – "Globalt Industriforum"

Projektets forskningsresultater skal synliggøres. Projektets resultater og ny viden omkring, hvilke internationaliseringsstrategier der lykkes og hvilke der ikke er hensigtsmæssige, er et værdifuldt bidrag til den individuelle virksomheds strategiske overvejelser samt fremtidige politiske tiltag, så som eksportfremmeinitiativer. Projektet skaber en meget konkret forståelse for, hvad der udgør en 'eksport-champion', og hvor den enkelte virksomheds muligheder ligger.

Konkret forståelse for, hvad der udgør en 'eksport champion'

For at gøre denne viden tilgængelig opererer projektet med flere formidlingskanaler. Med henblik på den akademiske verden gennemfører projektet ud over udgivelse af videnskabelige forskningsartikler, working papers og deltagelse i internationale akademiske konferencer, i alt 4 workshops (The Danish International Economics Workshop, DIEW). Disse arrangementer samler de danske forskere på området og præsenterer hvert år en internationalt anerkendt keynote-speaker. Med henblik på videnspredning og anvendelse til gavn for dansk erhvervsliv benytter projektet, ud over traditionelle formidlingsartikler, medie-dækning og casebaseret kontakt til erhvervslivet, en ny kontaktflade mellem erhvervslivet og forskningen:

Gennemførelse af konferencer og workshops. Skabelsen af et unik fysisk og virtuelt vidensnetværk

"Globalt Industriforum". Konkret opbygger denne del af projektet et fysisk og virtuelt mødested for eksportaktive og interesserede virksomheder. Den fysiske del af "Globalt Industriforum" gennemføres i samarbejde med fire centrale danske brancheforeninger 4 eksportfokuserede seminarer (Industry Forum Meetings). Her bliver projektets resultater med særlig relevans for denne branches aktører og deres internationaliseringspotentiale fremlagt med henblik på at identificere generiske udfordringer og løsningsmodeller. Derudover afholder projektet 2 større konferencer under titlen "Made in Denmark" anno 2050, som præsenterer projektets resultater til et bredere publikum fra akademien, erhvervslivet og beslutningstagere. Den virtuelle del af vidensudvekslingen skabes i form af en internet-baseret portal om global konkurrenceevne og globale konkurrence drivkræfter, hvor oplæg fra projektets konferencer, forskningsresultater samt yderligere inputs præsenteres på en ikke teknisk facon.

Endelig bliver projektets nye viden formidlet og gøre tilgængelig for erhvervslivet via undervisningen. Centrale dele af projektets forskningsresultater indgår i relevante fag, for eksempel de ved Handelshøjskolen, Aarhus Universitet, udbudte Master-uddannelser International Business og International Economic Consulting, hvor fremtidige medarbejdere med fokus på internationalisering kan rekrutteres, men også i form af undervisningsmoduler på MBA-uddannelserne.

Sammenspil mellem forskning og undervisning

Budget, tidsforløb og følgegruppe

Projektets totale budget beløber sig til 12 mio. kroner, hvoraf 5,8 mio. kroner bliver dækket af Tuborgfondet. Projektet startes ved udgangen af 2008 og varer i 4 år. Der er 14 navngivne forskere tilknyttet projektet, heraf flere internationale forskere fra danske og udenlandske universiteter. Projektet inkluderer 2 ph.d.-forløb i hhv. International Økonomi og International Business og en 1-årig PostDoc-stilling. Projektets direkte udgifter til formidlingsaktiviteter beløber sig til 1 mio. kroner.

Projektet løber over 4 år, med et totalt budget på 12 mio. kroner

Til projektet er der tilknyttet en følgegruppe bestående af repræsentanter fra Tuborgfondet, og Dansk Industri. Følgegruppen mødes og vurderer projektets fremskridt i sammenhæng med de halvårslige fremskridtsrapporter. Møderne placeres i henholdsvis Aarhus og København i direkte tilknytning til projektets workshop-, seminar- og conferenceaktiviteter.

Følgegruppe med repræsentanter fra Dansk Industri, sikrer sammenspil mellem forskning og erhvervslivet

Litteratur

Bernard, A. B., S. Redding, J. B. Jensen & P. Schott (2007), Firms in International Trade, *Journal of Economic Perspectives* 21, pp. 105-130.

Bernard, A.; J. Eaton; B. Jensen and S. Kortum (2003), Plants and Productivity in International Trade, *American Economic Review*, Vol. 93, pp. 1268-1290.

Melitz, M.J. (2003), The Impact of Trade on Intra-industry Reallocations and Aggregate Industry Productivity. *Econometrica*, Vol. 71 (6), pp. 1695-1725.

Teece D.J., G. Pisano and A. Shuen (1997), Dynamic Capabilities and Strategic Management, *Strategic Management Journal*, Vol. 18 (7), pp. 509-533.

Resumé af CV'er

Navngivne nationale og internationale projektdeltagere

Professor Philipp J.H. Schröder, GlobID, Nationaløkonomisk Institut, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Uddannelse: UK, Danmark, PhD: Aarhus Universitet 1999. Tidligere ansættelser: McKinsey & Co., Syddansk Universitet, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung. Ekspertise inden for international økonomi, industriøkonomi, globalisering. Leder af GlobID forskningsgruppen. Alsidig erfaring fra forskningsrådsprojekter og økonomisk rådgivning, såsom virksomheds- og policyrådgivning. Over 30 refereeede publikationer. Rolle i projektet: projektleder, teoriudvikling, design af modeller, International Økonomi / International Business metoder/teori, case-kontakt.

Projektet baseres på et erfarent internationalt forskerhold

Professor Poul Homan Andersen, DoGE, Institut for Ledelse, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Uddannelse: Danmark, PhD: Handelshøjskolen i Aarhus 1995. Tidligere ansættelser: Aalborg Universitet, Aarhus Universitet. Ekspertise inden for international business, danske og udenlandske case- og branchebaserede undersøgelser. Omfattende projekt- og virksomhedserfaring. Over 40 refereeede publikationer. Rolle i projektet: International Business teori/metode, case-kontakt.

Post Doc Roger Bandick, GlobID, Nationaløkonomisk Institut, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Uddannelse: Sverige, PhD: Örebro University 2008. Ekspertise inden for empirisk international økonomi. Rolle i projektet: Empiriske undersøgelser, svenske data.

Assistant Professor Ingo Geishecker, Universität Göttingen, Tyskland. Uddannelse: Tyskland, UK, PhD: University of Nottingham, 2006. Tidligere ansættelser: Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, Freie Universität Berlin, Den Europæiske Centralbank. Ekspertise i empirisk international økonomi, tyske og engelske virksomheds- og handelsdata. Alsidig projekterfaring. Over 10 refereeede publikationer. Rolle i projektet: Empiriske undersøgelser, tyske data, danske data, undersøgelser på tværs af lande.

Professor Sourafel Girma, University of Nottingham Business School, UK. Uddannelse: Ethiopia, UK, PhD: Manchester University 1996. Tidligere ansættelser: University of Leicester. Ekspertise inden for industriøkonomi og international business, empiriske metoder. Diverse regeringsrådgivning og branchespecifikke projekter. Over 50 refereeede publikationer. Rolle i projektet: Empiriske og teoretiske metoder/modeller, UK data.

Professor Dr. Holger Görg, Universität Kiel, Tyskland. Uddannelse: Tyskland, Irland, PhD: University of Dublin 1999. Tidligere ansættelser: Trinity College Dublin, National University of Ireland, University of Nottingham. Ekspertise inden for empirisk forskning med anvendelse af virksomhedsdata, med fokus på eksportperformance, outsourcing, produktivitet. Diverse projekter ved Forskningsrådene i England, Irland og Tyskland. Tidligere co-director GEP, University of Nottingham. Over 80 refereeede publikationer. Rolle i projektet: Empiriske metoder, UK og tyske data, undersøgelser på tværs af lande.

Lektor Jørgen Ulf-Møller Nielsen, GlobID, Nationaløkonomisk Institut, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Uddannelse: Danmark. Ekspertise inden for international økonomi, handelspolitik, politik tiltag og institutionelle forhold. Alsidig projekterfaring. Over 20 refereeede publikationer. Rolle i projektet: Udvikling og anvendelse af teoretiske modeller.

Lektor Jakob Roland Munch, Økonomisk Institut, Københavns Universitet og CEBR. Uddannelse: Danmark, UK, USA, PhD: Aarhus Universitet 2000. Tidligere ansættelser: Det Økonomiske Råd. Ekspertise inden for International Økonomi samt danske virksomhedsdata.

Alsidig projekterfaring. Over 20 refereeede publikationer. Rolle i projektet: Empiriske undersøgelser, danske data.

Adjunkt Daniel Nguyen, Økonomisk Institut, Københavns Universitet. Uddannelse: USA, PhD: Purdue University 2008. Ekspertise inden for International Økonomi. Rolle i projektet: Empiriske undersøgelser og teoretiske modelleringer.

Lektor Morten Rask, DoGE, Institut for Ledelse, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Uddannelse: Danmark, PhD: Aalborg Universitet, 2000. Tidligere ansættelser: Aalborg Universitet, Aarhus Universitet. Ekspertise inden for international business, danske case-undersøgelser. Omfattende projekt- og rådgivningserfaring. Over 10 refereeede publikationer. Rolle i projektet: International Business metoder, case-kontakt.

Post Doc Davide Sala, GlobID, Nationaløkonomisk Institut, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Uddannelse: Italy, USA, PhD: European University Institut 2007. Ekspertise inden for teoretisk og empirisk international økonomi. Rolle i projektet: Udvikling af teoretiske modeller, empiriske undersøgelser, danske data.

Ph.d.-studerende Christian Gormsen Schmidt, GlobID, Nationaløkonomisk Institut, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Uddannelse: Danmark, Frankrig. Rolle i projektet: Udvikling og anvendelse af teoretiske modeller.

Lektor Valdemar Smith, GlobID, Nationaløkonomisk Institut, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Uddannelse: Danmark. Tidligere ansættelser: Center for Forskningsanalyse, Syddansk Universitet. Ekspertise inden for industriøkonomi, brancheforhold, danske virksomhedsdata. Alsidig projekt- og ledelseserfaring. Over 30 refereeede publikationer. Rolle i projektet: Empiriske undersøgelser, danske data, data strukturering.

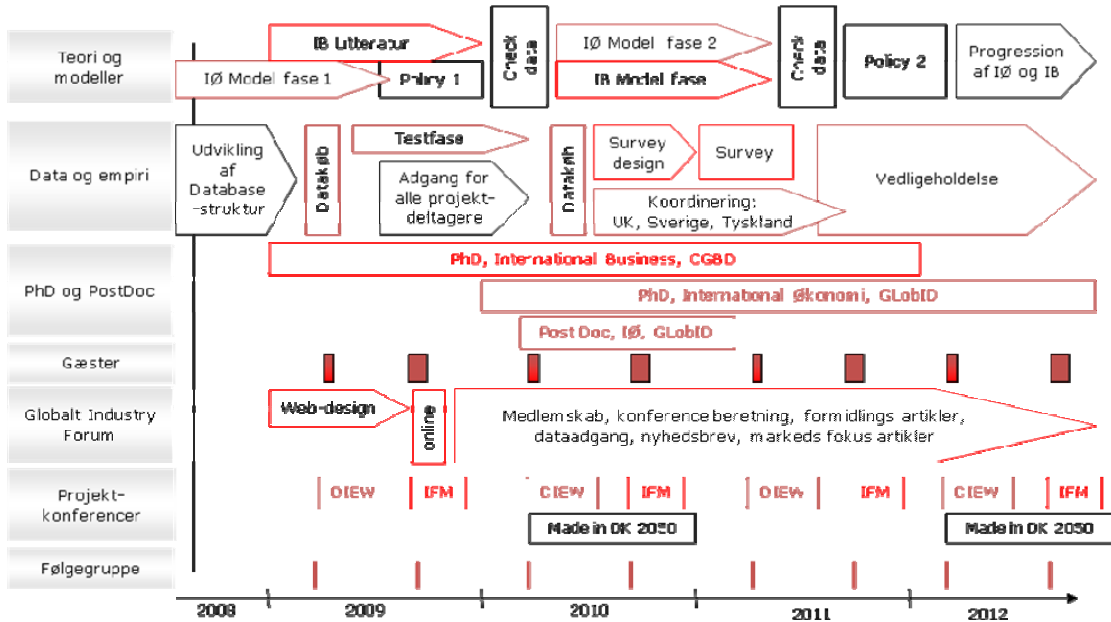
Lektor Frederic Warzynski, GlobID, Nationaløkonomisk Institut, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Uddannelse: Belgien, PhD: Catholic University of Leuven 2002. Tidligere ansættelser: Universidad Carlos III de Madrid. Ekspertise inden for industriøkonomi, økonometri, produktivitetmåling. Alsidig projekt erfaring. Over 10 refereeede publikationer. Rolle i projektet: Empiriske undersøgelser, danske data.

Yderligere er **projektets bemanning** baseret på de i projektet foretagne nyansættelser, de navngivne projektdeltageres kreds af co-autorer og yderligere forskere i GlobID's netværk. Derved vil store dele af delprojekterne blive bemanded med globaliseringsforskere fra andre forskergrupper ved Aarhus Universitet, de øvrige danske universiteter og udlandet. På nuværende tidspunkt inkluderer dette netværk forskere fra bl.a.:

- Københavns Universitet, Danmark
- Syddansk Universitet, Danmark
- Ålborg Universitet, Danmark
- Handels- og IngeniørHøjskolen, Aarhus Universitet, Danmark
- Institut for Økonomi, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet
- Örebro University, Sverige
- Free University Berlin, Tyskland
- Universität Bamberg, Tyskland
- Eberhard Karls Universität Tübingen, Tyskland
- European University Institute, Italy
- GEP, University of Nottingham, UK
- Vilnius University, Lithuania
- Catholic University of Leuven, Belgium
- Carleton University, Canada
- Tulane University, USA
- University of Otago, New Zealand

Et stærkt netværk til den relaterede forskning på området

Projektaktiviteter i tidsoversigt

Eksportør andele i samlet dansk eksport

